

Wijziging van de Wet overige OCW-subsidies in verband met uitbreiding van de mogelijkheid tot het toekennen van een onderwijsvoorziening

Voorstel van wet

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de leeftijdsgrens voor de beschikbaarstelling van onderwijsvoorzieningen op grond van artikel 19a van de Wet overige OCW-subsidies in een aantal gevallen te laten vervallen en onderwijsvoorzieningen in meer gevallen beschikbaar te stellen voor het volgen van erkend of geaccrediteerd deeltijdonderwijs;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I. Wijziging Wet overige OCW-subsidies

De Wet overige OCW-subsidies wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 19a komt te luiden:

Artikel 19a. Onderwijsvoorzieningen voor personen met een structurele functionele beperking

1. Het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, bedoeld in artikel 1 van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, heeft tot taak te bevorderen dat belemmeringen worden weggenomen die de ingezetene, bedoeld in artikel 1:2 van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten, vanwege een structurele functionele beperking ten gevolge van ziekte of handicap ondervindt bij het volgen van onderwijs, indien het een persoon betreft die is ingeschreven aan:
 - a. een school als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs, de Wet voortgezet onderwijs 2020 of de Wet op de expertisecentra;
 - b. een school als bedoeld in artikel 1, onderdeel b, onder 2° tot en met 4°, van de Leerplichtwet 1969;
 - c. een school als bedoeld in de Experimentenwet onderwijs;
 - d. een instelling die is erkend als bedoeld in de Wet op de erkende onderwijsinstellingen, voor zover de gevolgde cursus onder de reikwijdte van die wet valt;
 - e. een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1, artikel 1.4.1 of artikel 1.4a.1 van de Wet educatie en beroepsonderwijs voor een beroepsopleiding als bedoeld in artikel 7.1.2, tweede lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs of een opleiding vavo als bedoeld in artikel 7.3.1, eerste lid, onder a, van de Wet educatie en beroepsonderwijs;
 - f. een instelling voor hoger onderwijs als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel g, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek voor een associate degree-opleiding, bacheloropleiding of masteropleiding binnen het hoger beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 7.3a, tweede lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek of een postinitiële masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3b, onderdeel b, van die wet;
 - g. een instelling voor hoger onderwijs als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel g, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek voor een bacheloropleiding of

masteropleiding binnen het wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel 7.3a, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek of een postnitiële masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3b, onderdeel a, van die wet;

h. een inrichting van onderwijs buiten Nederland als bedoeld in artikel 5, onderdeel c, van de Leerplichtwet 1969 voor zover voor het volgen van onderwijs aan die inrichting een vrijstelling van de leer- of kwalificatieplicht van toepassing is; of

i. een voltijdse opleiding buiten Nederland waarvan Onze Minister heeft vastgesteld dat de opleiding aan de criteria bij of krachtens artikel 2.13a, tweede lid, of 2.14, derde lid, van de Wet studiefinanciering 2000 voldoet, met dien verstande dat geen voorwaarde is dat betrokkene in aanmerking komt voor studiefinanciering op grond van die wet.

2. Het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen kan op aanvraag van degene, bedoeld in het eerste lid, toekennen:

a. voorzieningen die hem in staat stellen onderwijs te volgen; of

b. leefvervoersvoorzieningen, waaronder vervoersvoorzieningen worden verstaan die de leefomstandigheden van hem verbeteren en die samenhangen met een vervoersvoorziening, verstrekt op grond van onderdeel a.

3. Een voorziening wordt niet toegekend indien het een voorziening betreft:

a. die algemeen gebruikelijk is;

b. die niet in overwegende mate op het individu is gericht;

c. voor kinderopvang;

d. waarvan de kosten van de gezamenlijke voorzieningen onder een bij algemene maatregel van bestuur te bepalen niveau blijven; of

e. waarvoor vergoeding op grond van een andere wettelijke regeling mogelijk is.

4. De artikelen 3:18, 3:33, 3:56, 3:57, 3:58, 3:62 en 3:74 van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten zijn van overeenkomstige toepassing op voorzieningen als bedoeld in het tweede lid.

5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen met betrekking tot dit artikel nadere regels worden gesteld over:

a. de te verlenen voorzieningen, waaronder mede begrepen de omvang, duur en wijze van verstrekken daarvan;

b. voorwaarden met betrekking tot het inkomen van de betrokkene met betrekking tot het recht op een of meerdere voorzieningen als bedoeld in het tweede lid;

c. andere voorwaarden voor het recht op een leefvervoersvoorziening, intermediaire activiteiten of een voorziening ten behoeve van een opleiding buiten Nederland;

d. de aanvraag en de eventuele overname van de te verstrekken voorzieningen en activiteiten na afloop;

e. de uitvoering en de verantwoording van de te verstrekken voorzieningen en activiteiten op grond van dit artikel door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, genoemd in het eerste lid, waaronder mede begrepen de vergoeding van kosten van verstrekte voorzieningen en activiteiten en de daaraan verbonden uitvoeringskosten door Onze Minister.

B

Na artikel 21 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 21a. Overgangsbepaling wijziging artikel 19a

Artikel 19a, zoals dat luidde voor de datum van inwerkingtreding van de Wet van ... tot wijziging van de Wet overige OCW-subsidies in verband met uitbreiding van de mogelijkheid tot het toekennen van een onderwijsvoorziening (Stb. ...), blijft van toepassing op aanvragen voor voorzieningen waarop een besluit is genomen voor die datum.

Artikel II. Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Memorie van toelichting

Algemeen

1. Inleiding

Op grond van de Wet overige OCW-subsidies (hierna: WOOS) kan een ingezetene (hierna: persoon) die wegens een structurele functionele beperking ten gevolge van ziekte of handicap (hierna: structurele functionele beperking) belemmeringen bij het volgen van onderwijs ondervindt, ter ondersteuning een onderwijsvoorziening krijgen. Met een onderwijsvoorziening kunnen bijvoorbeeld een tolk, passend vervoer naar een onderwijsinstelling of bepaalde meeneembare hulpmiddelen worden vergoed.¹

Met dit wetsvoorstel wordt beoogd dat onderwijsvoorzieningen ook voor personen ouder dan 30 jaar beschikbaar worden. Nu zijn de onderwijsvoorzieningen in de meeste gevallen slechts beschikbaar voor personen tot 30 jaar oud. Dit belemmert de ontwikkeling van personen die van een onderwijsvoorziening afhankelijk zijn en kan daarmee leiden tot kansenongelijkheid.

Daarnaast wordt het met dit wetsvoorstel mogelijk gemaakt om ook een onderwijsvoorziening te ontvangen bij het volgen van deeltijdonderwijs. Dit is nu vaak niet mogelijk, wat eveneens tot kansenongelijkheid kan leiden. Voor niet erkende opleidingen² kunnen geen onderwijsvoorzieningen meer worden aangevraagd. Dit acht de regering noodzakelijk, zodat kan worden geborgd dat onderwijsvoorzieningen alleen worden verstrekt voor opleidingen die daadwerkelijk van voldoende kwaliteit zijn en bijdragen aan bijvoorbeeld het arbeidsmarktperspectief van de persoon waar het om gaat.

Ten slotte maakt deze wetwijziging de regels voor personen die (mogelijk) gebruik kunnen maken van de onderwijsvoorziening en voor het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (hierna: UWV), dat de onderwijsvoorziening uitvoert, overzichtelijker.

2. Hoofdpijnen van het voorstel

2.1 Aanleiding

In de motie Jetten en Van den Hul³ wordt de regering verzocht artikel 19a van de WOOS te herzien zodat de onderwijsvoorziening ook beschikbaar wordt voor personen ouder dan 30 jaar. Bij het wegnemen van de belemmeringen die personen ondervinden bij het volgen van onderwijs als gevolg van een structurele functionele beperking mag een leeftijdsgrens geen rol spelen, aldus de indieners. De toenmalige minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft als reactie op deze motie een brief naar de Tweede Kamer gestuurd waarin zij aangeeft het met de indieners eens te zijn en aankondigt artikel 19a van de WOOS hierop aan te passen.⁴

¹ In artikel 19a, tweede lid, WOOS worden twee soorten voorzieningen onderscheiden. Ten eerste betreft dit voorzieningen die een persoon in staat stellen onderwijs te volgen, ofwel onderwijsvoorzieningen. Ten tweede betreft dit vervoersvoorzieningen die de leefomstandigheden van deze persoon verbeteren en die samenhangen met de onderwijsvoorzieningen, ofwel leefvervoersvoorzieningen. In verband met de leesbaarheid is er in deze toelichting voor gekozen alleen de term 'onderwijsvoorziening' te gebruiken.

² Met 'erkende opleidingen' wordt bedoeld op onderwijs als bedoeld in de onderwijswetten aan onderwijsinstellingen als bedoeld in de onderwijswetten (met uitzondering van opleidingen overige educatie, zie paragraaf 2.4). Deze zijn allemaal opgesomd in het voorgestelde artikel 19a, eerste lid, van de WOOS). De term 'erkenning' wordt vooral in het mbo gebruikt, maar in verband met de leesbaarheid is er in deze toelichting voor gekozen deze term voor alle onderwijssoorten te gebruiken. In het hoger onderwijs wordt bijvoorbeeld gesproken van 'accreditatie'.

³ Kamerstukken II, 2019/20, 34 562, nr. 12.

⁴ Kamerstukken II, 2019/20, 34 562, nr. 18.

Om te bepalen hoe dit artikel aangepast moest worden, is de huidige wetgeving nader bekeken, zijn gesprekken gevoerd met gebruikers van onderwijsvoorzieningen en is met het UWV stilgestaan bij de huidige uitvoeringspraktijk. Hieruit bleek dat de huidige wetgeving zeer complex en daardoor moeilijk te begrijpen is, zowel voor de gebruikers als het UWV. De regering heeft daarom afgewogen of alleen het schrappen van de leeftijdsgrens van 30 jaar in voldoende mate zou bijdragen aan het bevorderen van de kanselijkheid voor personen met een structurele functionele beperking.

De regering is tot de conclusie gekomen dat dit niet het geval is. Niet alleen doordat de onderwijsvoorziening vaak maar tot de leeftijd van 30 jaar wordt verstrekt, maar ook doordat het lastig is om ervoor in aanmerking te komen voor personen die deeltijdonderwijs volgen. Dit terwijl juist de doelgroep van de onderwijsvoorziening baat kan hebben bij deeltijdonderwijs. Ook bleek dat met het voornemen om de leeftijdsgrens van 30 jaar te schrappen, een aantal andere afbakeningsvragen ontstond – naast de onduidelijkheden die de gebruikers en het UWV reeds ervaarden.

De regering heeft ook een taak om met goede, begrijpelijke en uitvoerbare wetgeving te komen die het risico op schrijnende gevallen zoveel mogelijk beperkt. Hiervoor zijn meer aanpassingen aan artikel 19a van de WOOS noodzakelijk. Daarom is ervoor gekozen de systematiek breder te herzien en daarbij zo veel als mogelijk en wenselijk aan te sluiten bij de huidige uitvoeringspraktijk. Het opnieuw formuleren van het bestaande artikel 19a van de WOOS is daar het meest logische middel voor.

2.2 Doelstelling

Het doel van dit wetsvoorstel is om te bevorderen dat personen met een structurele functionele beperking gelijk behandeld worden en in gelijke mate deelnemen aan de maatschappij. Dit sluit aan op de doelen in het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.⁵ De Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte legt aan de overheid bovendien ook de positieve verplichting op tot het treffen van doeltreffende aanpassingen zodat personen met een handicap of chronische ziekte net als ieder ander mee kunnen doen. Het beschikbaar stellen van de onderwijsvoorziening door het UWV maakt dit mogelijk.

Tevens bevordert dit wetsvoorstel dat personen met een structurele functionele beperking ook op latere leeftijd onderwijs kunnen volgen. De afgelopen jaren is door de regering veel geïnvesteerd in leven lang ontwikkelen.⁶ De regering hecht er dus waarde aan dat personen zich kunnen blijven ontwikkelen en (bij)scholen. Dit zorgt ervoor dat personen inzetbaar blijven, ook in een veranderende arbeidsmarkt. Voor personen met een structurele functionele beperking is dit extra belangrijk, omdat hun arbeidspotentieel relatief vaak onderbenut wordt.⁷ Het volgen van een opleiding kan zorgen dat hun kennis en vaardigheden beter aansluiten op de eisen op de arbeidsmarkt.

Tot slot bevordert het wetsvoorstel duidelijke en toegankelijke wetgeving. Het regeringstreven is om stap voor stap te werken aan de kwaliteitsverbetering van bestaande wetgeving door kansen voor verbetering te benutten waar die zich voordoen.⁸

2.3 Probleemanalyse

De onder 2.1 geschetste problemen zullen in deze paragraaf nader worden toegelicht. Daarbij zal regelmatig worden verwezen naar de drie gronden van artikel 19a, eerste lid, van de WOOS waarop personen met een structurele functionele beperking in aanmerking

⁵ Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, <https://wetten.overheid.nl/BWBV0004045>.

⁶ Zie bijvoorbeeld Kamerstukken II 2023/24, 30012, nr. 56 en Kamerstukken II 2023/24, 30012, nr. 157.

⁷ ESB (2017), Arbeidsgehandicapten zijn relatief vaak onderbenut, jaargang 102 (4749).

⁸ Kamerstukken II 2019/20, 35 297, nr. 4.

kunnen komen voor een onderwijsvoorziening. Deze drie gronden betreffen personen die:

- a. jonger zijn dan 17 jaar;
- b. studerende zijn als bedoeld in artikel 1:4 van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten, met dien verstande dat een jonggehandicapte als bedoeld in de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten die een levenlanglerenkrediet ontvangt als bedoeld in de Wet studiefinanciering 2000 voor de toepassing van deze wet eveneens als studerende wordt aangemerkt; of
- c. jonger zijn dan 30 jaar en uitsluitend vanwege zijn een structurele functionele beperking niet kan worden aangemerkt als studerende bedoeld in artikel 1:4 van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten.

In deze toelichting zullen de drie bovenstaande gronden worden aangeduid als de a-grond, b-grond respectievelijk c-grond.

2.3.1 Personen ouder dan 30 jaar komen vaak niet in aanmerking

Voor personen ouder dan 30 jaar is het op basis van het huidige artikel 19a van de WOOS en de uitvoeringspraktijk lastig om in aanmerking te komen voor een onderwijsvoorziening. Zij zijn expliciet uitgesloten van de a- en c-grond. Ook de b-grond is in de meeste gevallen niet op hen van toepassing. In de b-grond wordt namelijk verwezen naar het begrip 'studerende' als bedoeld in artikel 1:4 van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (hierna: Wajong) en dat artikel bevat op zijn beurt ook een aantal gronden met (indirecte) leeftijdsgrenzen. Deze tabel bevat een overzicht van alle leeftijdsgrenzen:

Artikel 19a, eerste lid, WOOS	Artikel 1:4 Wajong	Leeftijdsgrens
<i>A-grond</i>		
Personen jonger dan 17 jaar	-	17 jaar
<i>B-grond</i>		
Personen die als studerende als bedoeld in artikel 1:4 Wajong kunnen worden aangemerkt	Personen die studiefinanciering als bedoeld in de Wet studiefinanciering 2000 ontvangen (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel a</i>)	30 jaar
	Personen die een financiële voorziening als bedoeld in artikel 7.51, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek ontvangen (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel b</i>)	Geen
	Personen die een tegemoetkoming ontvangen op grond van hoofdstuk 4 van de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel c</i>)	30 jaar
	Personen waarvoor kinderbijslag in de zin van de Algemene Kinderbijslagwet kinderbijslag wordt ontvangen op grond van artikel 7, tweede lid, onderdeel a of onderdeel b, van die wet (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel d</i>)	18 jaar
	Personen die niet onder voorgaande gronden vallen, maar in verband met onderwijs of een	

	beroepsopleiding lessen of stages volgen gedurende gemiddeld ten minste 213 klokuren per kwartaal (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel e</i>)	
	Personen die onder het Besluit uitbreiding kring studerenden Wajong vallen (<i>art. 1:4, tweede lid</i>)	Geen
Personen met een levenlanglerenkrediet	-	56 jaar
<i>C-grond</i>		
Personen jonger dan 30 jaar die uitsluitend vanwege hun structurele functionele beperking niet kunnen worden aangemerkt als studerende bedoeld in artikel 1:4 Wajong	-	30 jaar

Daar komt bij dat het begrip 'onderwijs' niet wordt omschreven in artikel 19a van de WOOS. Uit de memorie van toelichting bij de invoering van artikel 19a van de WOOS⁹ blijkt dat hierbij als criterium geldt dat het om initieel onderwijs moet gaan. Dit criterium wordt ook in de uitvoeringspraktijk gehanteerd. Initieel onderwijs is het onderwijs dat personen volgen vanaf het moment dat ze leerplichtig worden tot het moment dat ze de arbeidsmarkt op gaan.¹⁰ Daardoor vallen de gronden die geen leeftijdsgrens kennen, als personen ouder dan 30 jaar deze gronden al weten te vinden, in verreweg de meeste gevallen ook af.

Voor personen met een structurele functionele beperking en ouder dan 30 betekent dit dat zij vaak zelf een onderwijsvoorziening zullen moeten bekostigen als zij toch onderwijs willen volgen. Het kan ook gebeuren dat ze hierdoor besluiten geen onderwijs te volgen. Dit leidt tot een ongewenst onderscheid en kansenongelijkheid tussen deze groep en personen ouder dan 30 jaar zonder een structurele functionele beperking, die dergelijke belemmeringen niet ervaren. Bovendien past de belemmering dat het om initieel onderwijs moet gaan, niet in het beleid van de regering om leven lang ontwikkelen te stimuleren. Op termijn kan dit leiden tot onnodige werkloosheid en onbenut arbeidspotentieel. Zowel in tijden van een krappe arbeidsmarkt, als in tijden van een ruime arbeidsmarkt is dit onwenselijk. Immers, een krappe arbeidsmarkt remt de economie en bij een ruime arbeidsmarkt kunnen personen zonder (voor de arbeidsmarkt relevant) diploma eerder thuis komen te zitten en een beroep doen op de sociale voorzieningen.

2.3.2 Personen die deeltijdonderwijs volgen komen vaak niet in aanmerking

Voor personen die deeltijdonderwijs volgen, is het op basis van het huidige artikel 19a van de WOOS en de uitvoeringspraktijk eveneens lastig om in aanmerking te komen voor een onderwijsvoorziening. Om in aanmerking te komen voor een onderwijsvoorziening, wordt zoals gezegd in de eerste plaats als criterium gehanteerd dat het om initieel onderwijs moet gaan. Deeltijdonderwijs is dat vaak niet.

Daarnaast zorgen ook andere afbakeningen die in het huidige artikel 19a, eerste lid, van de WOOS worden beschreven, ervoor dat studenten die deeltijdonderwijs volgen vaak niet in aanmerking komen voor de onderwijsvoorziening. Deze tabel bevat een overzicht van alle gevallen waarin al dan niet voltijdonderwijs wordt vereist:

⁹ Kamerstukken II 2007/08, 31383, nr. 3, paragraaf 3.

¹⁰ Dit criterium wordt gehanteerd in het Protocol Voorzieningen UWV, niet te verwarren met de definitie van initieel onderwijs in de Wet op het hoger en wetenschappelijk onderwijs (WHW).

Art. 19a, eerste lid, WOOS	Art. 1:4 Wajong	Voltijd vereist?
<i>A-grond</i>		
Personen jonger dan 17 jaar	-	Meestal ¹¹
<i>B-grond</i>		
Personen die als studerende als bedoeld in artikel 1:4 Wajong kunnen worden aangemerkt	Personen die studiefinanciering als bedoeld in de Wet studiefinanciering 2000 ontvangen (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel a</i>)	Ja
	Personen die een financiële voorziening als bedoeld in artikel 7.51, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek ontvangen (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel b</i>)	Meestal ¹²
	Personen die een tegemoetkoming ontvangen op grond van hoofdstuk 4 van de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel c</i>)	Ja
	Personen waarvoor kinderbijslag in de zin van de Algemene Kinderbijslagwet kinderbijslag wordt ontvangen op grond van artikel 7, tweede lid, onderdeel a of onderdeel b, van die wet (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel d</i>)	Meestal ¹³
	Personen die niet onder voorgaande gronden vallen, maar in verband met onderwijs of een beroepsopleiding lessen of stages volgen gedurende gemiddeld ten minste 213 klokuren per kwartaal (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel e</i>)	Nee, maar wel een urennorm
	Personen die onder het Besluit uitbreiding kring studerenden	Nee, maar wel een urennorm

¹¹ Personen jonger dan 17 jaar zijn meestal leer- of kwalificatieplichtig. Leer- en kwalificatieplichtigen moeten op grond van de Leerplichtwet 1969 voltijdonderwijs volgen (zie bijv. artikel 4a, eerste lid, van de Leerplichtwet 1969, dat spreekt van 'volledig dagonderwijs'). In een enkel geval kan het voorkomen dat een persoon jonger dan 17 niet meer leer- en kwalificatieplichtig is, bijvoorbeeld als hij/zij een havo-diploma heeft gehaald of praktijkonderwijs heeft gevolgd. Na afloop van de leer- en kwalificatieplicht is het ook mogelijk om deeltijdonderwijs te volgen.

¹² In art. 7.51c WHW staan de voorwaarden voor financiële ondersteuning als bedoeld in artikel 7.51 WHW. Eén van die voorwaarden is dat de persoon 'aanspraak heeft of aanspraak heeft gehad op de prestatiebeurs hoger onderwijs als bedoeld in de Wet studiefinanciering 2000'. De Wsf 2000 kent de prestatiebeurs alleen toe aan voltijdstudenten. Artikel 7.51c WHW laat echter ruimte voor een situatie waarin een student geen recht op een prestatiebeurs omdat hij deeltijdonderwijs volgt, maar dat recht wel ooit heeft gehad wegens het volgen van voltijdonderwijs.

¹³ Artikel 7, tweede lid, onderdeel a of onderdeel b, van de Algemene Kinderbijslagwet stelt dat ouders recht hebben op kinderbijslag voor 16- en 17-jarigen die aan de Leerplichtwet 1969 voldoen, onderwijs volgen aan een buitenlandse onderwijsinstelling die vergelijkbaar is met een Nederlandse onderwijsinstelling als bedoeld in artikel 4a van de Leerplichtwet 1969 of van de Leerplichtwet 1969 zijn vrijgesteld. Leer- en kwalificatieplichtigen moeten op grond van de Leerplichtwet 1969 voltijdonderwijs volgen; zie bijv. artikel 4a, eerste lid, van de Leerplichtwet 1969, dat spreekt van 'volledig dagonderwijs'. Het kan voorkomen dat een 16- of 17-jarige niet meer leer- en kwalificatieplichtig is, bijvoorbeeld als hij/zij een havo-diploma heeft gehaald of praktijkonderwijs heeft gevolgd. Na afloop van de leer- en kwalificatieplicht is het ook mogelijk om deeltijdonderwijs te volgen.

	Wajong vallen (<i>art. 1:4, tweede lid</i>)	
Personen met een levenlanglerenkrediet	-	Nee
<i>C-grond</i>		
Personen jonger dan 30 jaar die uitsluitend vanwege hun structurele functionele beperking niet kunnen worden aangemerkt als studerende bedoeld in artikel 1:4 Wajong	-	Nee

Uit de tabel volgt dat in de meeste gevallen (indirect) voltijdonderwijs wordt vereist of in ieder geval urennormen gelden.

Voor een persoon die onder de b-grond valt past het UWV – nadat is getoetst of het om initieel onderwijs gaat - het wettelijk kader momenteel toe door eerst na te gaan of een persoon als studerende kan worden aangemerkt op grond van artikel 1:4, eerste lid, onderdelen a tot en met d, van de Wajong. Is dat niet het geval, bekijkt het UWV of die persoon wel aan de urennorm van 213 onderwijsuren per kwartaal, bedoeld in artikel 1:4, eerste lid, onderdeel e, van de Wajong, kan voldoen. Het UWV controleert daartoe bij de onderwijsinstelling hoeveel uren lessen of stage de opleiding omvat en rekt dit om naar het aantal klokuren per kwartaal. Op grond van het Besluit uitbreiding kring studerenden Wajong kunnen onder voorwaarden ook personen die minder dan 213 klokuren per kwartaal lessen of stages volgen aangemerkt als studerenden. In de praktijk wordt dit besluit echter niet gebruikt en het is ook de vraag of dat meerwaarde zou hebben. Het besluit stelt bijvoorbeeld wel urennormen aan de studielast die alsnog neerkomen op een voltijdse inspanning.¹⁴

Indien een persoon wegens zijn structurele functionele beperking niet aan een van deze urennormen kan voldoen, kan op basis van de c-grond van die urennormen worden afgeweken. Dit dient wel gemotiveerd te worden, waarmee een extra drempel ontstaat om bij deeltijdonderwijs in aanmerking te komen voor een onderwijsvoorziening. Ook voor de uitvoeringspraktijk van het UWV is het volgen van al deze stappen onnodig complex.

Voor personen die deeltijdonderwijs (willen) volgen, betekent bovenstaande dat zij vaak zelf een onderwijsvoorziening zullen moeten bekostigen of een aantal onnodige administratieve drempels over moeten alvorens voor een onderwijsvoorziening in aanmerking te komen. Het kan gebeuren dat ze hierdoor besluiten geen onderwijs te volgen of met een voltijdsopleiding starten die een te zware belasting blijkt te zijn, met uitval tot gevolg. Dit leidt tot een ongewenst onderscheid met personen zonder structurele functionele beperking, die dergelijke belemmeringen niet ervaren. Dit is extra problematisch, omdat sommige personen met een structurele functionele beperking geen voltijdonderwijs kunnen volgen, bijvoorbeeld omdat zij beperkt belastbaar zijn. Het is onwenselijk dat personen geen recht hebben op een onderwijsvoorziening wegens hun structurele functionele beperking, op basis van een situatie die juist volgt uit het hebben van een structurele functionele beperking. Deeltijdonderwijs kan juist een passende keuze of doeltreffende aanpassing zijn waardoor personen met een beperking toch een opleiding kunnen volgen.

2.3.3 Een aantal gronden is onvoldoende afgebakend

In het huidige artikel 19a van de WOOS wordt niet precies beschreven wat onder onderwijs wordt verstaan. Voor de onderwijsvoorzieningen die worden aangevraagd op

¹⁴ De uren lessen, stage en zelfstudie vormen samen de studielast. Er gelden hier dus geen urennormen voor de uren lessen en stage, maar wel voor de studielast als geheel.

basis van de a- en c-grond, betekent dit dat het in theorie om elke willekeurige opleiding kan gaan. In de praktijk zal dit voor de personen jonger dan 17 jaar, de doelgroep van de a-grond, vrijwel altijd om onderwijs gaan waarmee de leer- en kwalificatieplicht kan worden vervuld. Een dergelijke automatische inperking geldt echter niet voor de c-grond.

Voor de b-grond geldt het volgende. De mogelijkheden om een onderwijsvoorziening op basis van de b-grond aan te vragen, wordt ingeperkt door de koppeling met het begrip studerende in artikel 1:4 van de Wajong. Eén van de gronden om als studerende te worden aangemerkt, is bijvoorbeeld de ontvangst van studiefinanciering als bedoeld in de Wet studiefinanciering 2000. Om deze studiefinanciering te ontvangen, dient de persoon een erkende voltijdsopleiding in het mbo of ho te volgen. Daarmee vallen alle niet-erkende en deeltijdopleidingen in principe af. Een persoon kan echter ook als studerende worden aangemerkt op grond van artikel 1:4, eerste lid, onderdeel e, van de Wajong. Onderdeel e spreekt alleen van lessen of stages van gemiddeld ten minste 213 klokuren per kwartaal in verband met 'onderwijs of een beroepsopleiding'. wat 'onderwijs' is, blijft open. Ook het op artikel 1:4, tweede lid, van de Wajong gebaseerde Besluit uitbreiding kring studerenden Wajong laat een verscheidenheid aan opleidingen open; zo kan ook een persoon die een opleiding volgt aan een 'bedrijfsschool' of een persoon die minder dan 213 uur per kwartaal lessen of stages volgt in verband met 'een andere studie of opleiding' dan een erkende opleiding in het hbo en wo in aanmerking komen voor een onderwijsvoorziening.

Bovenstaande is inzichtelijk gemaakt in deze tabel:

Art. 19a, eerste lid, WOOS	Art. 1:4 Wajong	Begrip 'onderwijs' afgebakend?
<i>A-grond</i>		
Personen jonger dan 17 jaar	-	Nee
<i>B-grond</i>		
Personen die als studerende als bedoeld in artikel 1:4 Wajong kunnen worden aangemerkt	Personen die studiefinanciering als bedoeld in de Wet studiefinanciering 2000 ontvangen (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel a</i>)	Ja
	Personen die een financiële voorziening als bedoeld in artikel 7.51, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek ontvangen (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel b</i>)	Ja
	Personen die een tegemoetkoming ontvangen op grond van hoofdstuk 4 van de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel c</i>)	Ja
	Personen waarvoor kinderbijslag in de zin van de Algemene Kinderbijslagwet kinderbijslag wordt ontvangen op grond van artikel 7, tweede lid, onderdeel a of onderdeel b, van die wet (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel d</i>)	Ja
	Personen die niet onder voorgaande gronden vallen, maar in verband met onderwijs of een beroepsopleiding lessen of stages	Nee

	volgen gedurende gemiddeld ten minste 213 klokuren per kwartaal (<i>art. 1:4, eerste lid, onderdeel e</i>)	
	Personen die onder het Besluit uitbreiding kring studerende Wajong vallen (<i>art. 1:4, tweede lid</i>)	Nee
Personen met een levenlanglerenkrediet	-	Ja
<i>C-grond</i>		
Personen jonger dan 30 jaar die uitsluitend vanwege hun structurele functionele beperking niet kunnen worden aangemerkt als studerende bedoeld in artikel 1:4 Wajong	-	Nee

Door de ruimte die artikel 19a, eerste lid, van de WOOS laat, kan op dit moment ook een onderwijsvoorziening worden aangevraagd voor opleidingen die niet zijn erkend. In de uitvoeringspraktijk komt het nauwelijks voor dat de onderwijsvoorziening wordt toegekend aan personen die een niet-erkende opleiding volgen, omdat niet-erkende opleidingen geen onderdeel uitmaken van het initieel onderwijs. Zoals eerder vermeld volgt dit criterium uit de memorie van toelichting bij de invoering van artikel 19a van de WOOS en wordt het ook zo toegepast in de uitvoeringspraktijk.

De letterlijke wetstekst is niet in overeenstemming met de toelichting en uitvoeringspraktijk op dit punt, terwijl het uitsluiten van niet-erkende opleidingen wel wenselijk is. De kwaliteit van het onderwijs van opleidingen die niet zijn erkend, kan namelijk niet door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: OCW) gegarandeerd of gemonitord worden. Dit vormt ten eerste een risico op ondoelmatige besteding van publieke middelen. In de situatie waarin de onderwijsvoorziening wordt toegekend voor een opleiding van onvoldoende kwaliteit en/of arbeidsmarktrelevantie, is er een verhoogd risico dat de persoon waar het om gaat na afronding van de opleiding onvoldoende kennis heeft of geen perspectief heeft op deelname aan het arbeidsproces. Daardoor zou hij mogelijk een beroep moeten doen op een werkloosheidsuitkering of bijstand of alsnog een erkende opleiding moeten gaan volgen. Hiermee gaan extra uitgaven van publieke middelen gemoeid. Ten tweede kan dit een risico op misbruik of oneigenlijk gebruik van publieke middelen vormen, bijvoorbeeld als een persoon zich laagdrempelig inschrijft voor een niet-erkende opleiding met alleen de bedoeling om een onderwijsvoorziening te ontvangen. Bij erkende opleidingen is dit risico veel kleiner, omdat er bijvoorbeeld les- of cursusgeld moet worden betaald of wettelijke eisen worden gesteld aan het beleid omtrent ongeoorloofd verzuim.

2.3.4 Wet- en regelgeving is onduidelijk

Door de koppeling van de b-grond met het begrip studerende in artikel 1:4 van de Wajong en onderliggende regelgeving, is artikel 19a van de WOOS lastig te begrijpen voor zowel de doelgroep als het UWV. Artikel 1:4 van de Wajong verwijst namelijk zelf ook weer door naar andere wetgeving. Hierdoor ontstaat een grote complexiteit, waarbij drie verschillende wetten gelezen moeten worden om de voorwaarden voor het verkrijgen van een onderwijsvoorziening te controleren.

Bovendien leidt het grote aantal verwijzingen tot een foutgevoeligheid, zowel in de uitvoering als bij aanpassing van de regelgeving. Hierdoor bevat het huidige artikel 19a WOOS ook verwijzingsfouten die moeten worden hersteld. Met name de foutgevoeligheid in de uitvoering is een groot risico. Daarmee kunnen aanvragen onterecht worden afgewezen of worden goedgekeurd. Ook kunnen ingewikkelde juridische geschillen ontstaan over de interpretatie van de diverse wetten. Gezien het feit dat de regering de

druk op de uitvoering wil wegnemen, maar ook schrijnende gevallen door regelgeving zoveel mogelijk wil voorkomen, is herziening op dit punt noodzakelijk.

Ook is het onduidelijk welke voorwaarden nader in lagere regelgeving mogen worden uitgewerkt en welke niet. Het huidige artikel 19a, zesde lid, van de WOOS bepaalt dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels kunnen worden gesteld 'met betrekking tot dit artikel'. Dit is (te) algemeen en kan ertoe leiden dat de balans tussen wat in de wet en wat in de lagere regelgeving wordt geregeld, verstoord raakt. De gebruikers van de onderwijsvoorziening moeten erop kunnen vertrouwen dat de voorwaarden om voor een voorziening in aanmerking te komen, niet zomaar ingrijpend kunnen worden gewijzigd.

2.3.5 Gevolgen van bovenstaande knelpunten voor buitenlandse opleidingen

Momenteel kunnen ook personen die een opleiding in het buitenland volgen, in aanmerking komen voor een onderwijsvoorziening.

Zoals toegelicht in paragraaf 2.3.3, bakenen de a- en c-grond immers niet af om wat voor onderwijs het moet gaan en dus ook niet wat voor onderwijsinstelling het moet gaan. Dit kan dus ook een onderwijsinstelling in het buitenland betreffen. Voor een onderwijsvoorziening is overigens wel vereist dat de persoon een ingezetene is als bedoeld in artikel 1:2 van de Wajong. Daarvan is ten eerste sprake indien de persoon in Nederland woont, maar hier kan ook sprake van zijn ook indien de persoon om studieredenen tijdelijk in het buitenland woont.¹⁵

Dat personen met een structurele, functionele beperking (mede) met behulp van een onderwijsvoorziening buitenlandervaring kunnen opdoen, is op zichzelf uiteraard wenselijk. Wat niet wenselijk is, is dat verder niet is beperkt voor wat voor soort buitenlandse opleidingen een onderwijsvoorziening kan worden aangevraagd – evenals dat voor Nederlandse opleidingen niet wenselijk is.

Alleen voor personen die op basis van de b-grond in aanmerking komen voor een onderwijsvoorziening wegens het feit dat zij studiefinanciering ontvangen voor een buitenlandse opleiding, is er (tot op zekere hoogte) sprake van kwaliteitsborging met betrekking tot de buitenlandse opleiding.¹⁶ Om studiefinanciering te ontvangen voor een buitenlandse opleiding, moet namelijk worden voldaan aan de eisen uit artikel 2.13a of 2.14 van de Wet studiefinanciering 2000. Dit wordt voor de minister van OCW getoetst door de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) voor mbo en Nuffic voor hbo en wo. Kort gezegd kijken zij of de buitenlandse opleiding vergelijkbaar is met een Nederlandse mbo-, hbo- of wo-opleiding qua niveau en kwaliteit. Echter, zoals geconcludeerd in paragraaf 2.3.1 kunnen personen ouder dan 30 jaar geen studiefinanciering ontvangen en is een onderwijsvoorziening via deze route voor hen niet mogelijk.

2.4 Maatregelen

Om de problemen beschreven onder paragraaf 2.3 te adresseren, kiest de regering ervoor in artikel 19a van de WOOS zelf te formuleren welke groepen personen aanspraak kunnen maken op een onderwijsvoorziening en is de verwijzing naar het begrip studerende zoals omschreven in de Wajong verwijderd. Op die manier is voortaan duidelijker welke personen wel en niet in aanmerking komen voor een onderwijsvoorziening.

¹⁵ Artikel 19a, aanhef eerste lid, van de WOOS in samenhang met artikel 1:2, tweede lid, van de Wajong, artikel 2 van het Besluit uitbreiding en beperking kring ingezetenen Wajong en artikel 8 Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen 1999

¹⁶ Artikel 19a, eerste lid, onder b, van de WOOS in samenhang met artikel 1:4, eerste lid, onder a, van de Wajong en artikel 2.13a en 2.14 van de Wet studiefinanciering 2000.

2.4.1 Doelgroep die in aanmerking komt voor onderwijsvoorziening wordt verbreed naar 30+ en deeltijd

In het voorgestelde artikel 19a, eerste lid, van de WOOS is opgenomen dat alle personen met een structurele functionele beperking die staan ingeschreven bij een erkende onderwijsinstelling en daar ook een erkende opleiding volgen als bedoeld in de onderwijswetten, aanspraak kunnen maken op de onderwijsvoorziening. Hiermee wordt de wetgeving aanzienlijk vereenvoudigd, omdat hiervoor niet langer verwezen wordt naar andere wetten. De afbakening op basis waarvan een persoon mogelijk in aanmerking komt voor een onderwijsvoorziening is hiermee eenduidig.

Bovendien wordt hiermee geen onderscheid gemaakt tussen personen jonger en ouder dan 30 jaar, tussen voltijd- en deeltijdonderwijs of tussen initieel en niet-initieel onderwijs. Ten aanzien van het deeltijdonderwijs is dus ook niet langer relevant of het deeltijdonderwijs optelt tot ten minste gemiddeld 213 klokuren lessen of stages per kwartaal of tot de andere urennormen genoemd in het Besluit uitbreiding kring studerende. Ook maakt deze wijziging het mogelijk voor personen die een erkende opleiding volgen die (deels) bestaat uit afstandsonderwijs om een onderwijsvoorziening aan te vragen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan opleidingen in de derde leerweg of post-initiële masters. In alle gevallen is en blijft het zo dat UWV als uitvoeringsorganisatie beoordeelt of een onderwijsvoorziening noodzakelijk is en zo ja, wat de goedkoopste en meest adequate voorziening is in het individuele geval. Hiermee borgt UWV ook dat de onderwijsvoorziening in verhouding staat tot het gebruik en de bijbehorende kosten.

2.4.2 Doelgroep die niet in aanmerking komt voor onderwijsvoorziening wordt aangescherpt

Voor onderwijs dat wordt gevolgd aan een niet-erkende opleiding kan geen onderwijsvoorziening meer aangevraagd worden. Tezamen met het eerder vermelde feit dat het aantal aanvragen van personen die niet-erkende opleidingen volgen reeds beperkt is, onder meer doordat in de praktijk als criterium wordt gehanteerd dat het om initieel onderwijs moet gaan, acht de regering het verdedigbaar een onderwijsvoorziening niet langer toe te kennen aan studenten van een niet-erkende opleiding. Indien de betreffende persoon een niet-erkende opleiding volgt, kan betrokkene mogelijk wel in aanmerking komen voor de werkvoorziening of een voorziening voor privésituaties.¹⁷ Hiervoor moet uiteraard wel aan de voorwaarden van de specifieke voorziening worden voldaan.

Ook personen die een erkende opleiding overige educatie¹⁸ volgen, geldt dat zij geen aanspraak kunnen maken op de onderwijsvoorziening. Het aanbod voor opleidingen overige educatie is een verantwoordelijkheid van gemeenten.¹⁹ Het ministerie van OCW verstrekt hiertoe een specifieke uitkering aan de gemeenten.²⁰ Het is dus ook aan de gemeenten om deze opleidingen overige educatie zo nodig toegankelijk te maken voor personen met een structurele functionele beperking. Overigens komen personen die een erkende opleiding overige educatie volgen ook nu niet in aanmerking voor de onderwijsvoorziening, omdat dit niet wordt gezien als initieel onderwijs. Net als voor personen die een niet-erkende opleiding volgen, komen zij mogelijk wel in aanmerking voor de werkvoorziening of de voorziening voor privésituaties.

2.4.3 Wetgeving wordt verduidelijkt

Door de maatregelen als beschreven onder 2.4.1 en 2.4.2, is artikel 19a van de WOOS aanzienlijk beter leesbaar en minder foutgevoelig bij wijziging van andere wetgeving.

¹⁷ Zoals bijvoorbeeld de tolkvoorziening zoals beschreven in artikel 3a.1.1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

¹⁸ Opleidingen overige educatie zijn de opleidingen, bedoeld in artikel 7.3.1, eerste lid, onder b tot en met f, van de Wet educatie en beroepsopleiding (WEB). Dit zijn alle opleidingen educatie, behalve vavo.

¹⁹ Artikel 2.3.1 van de WEB.

²⁰ Artikel 2.3.2 van de WEB.

Bovendien is artikel 19a van de WOOS ook op andere punten verduidelijkt en verbeterd. Zo is een aantal eisen uit het Besluit onderwijsvoorzieningen WOOS naar artikel 19a van de WOOS overgeheveld, zodat grotendeels op wetsniveau vastligt wanneer de onderwijsvoorziening (niet) wordt toegekend en welke onderwerpen nader kunnen worden uitgewerkt in lagere regelgeving. Ook is het verschil tussen vervoersvoorzieningen en leefvervoersvoorzieningen verduidelijkt (zie hierover de artikelsgewijze toelichting bij de wijziging van artikel 19a van de WOOS). Tot slot is de term 'ziekte of gebrek' vervangen door de term 'structurele functionele beperking ten gevolge van ziekte of handicap'. Dit sluit beter aan bij het hedendaagse begripsgebruik en de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen.

2.4.4 Maatregelen voor buitenlandse opleidingen

Als gevolg van de andere maatregelen verdwijnen de a-, b- en c-grond en worden die vervangen door het criterium dat aanvrager ingeschreven dient te staan aan een erkende opleiding. Opleidingen in het buitenland zijn echter niet erkend, maar kunnen wel vergelijkbaar zijn met een Nederlandse mbo-, hbo- of wo-opleiding qua niveau en kwaliteit. Deze vergelijkbare buitenlandse opleidingen zijn eveneens aan het voorgestelde artikel 19a, eerste lid, WOOS toegevoegd.

Zoals toegelicht in paragraaf 2.3.5, wordt de beoordeling of een buitenlandse opleiding qua niveau en kwaliteit vergelijkbaar is met een Nederlandse mbo- hbo- of wo-opleiding gedaan indien een student studiefinanciering wenst te krijgen voor die buitenlandse opleiding. Dit gebeurt conform de artikelen 2.13a of 2.14 van de Wet studiefinanciering 2000. Deze artikelen zijn echter niet van toepassing op personen die geen studiefinanciering ontvangen, waaronder personen boven de dertig. Om ook deze leeftijdsgrens weg te nemen én ervoor te zorgen dat er ook voor deze groep een vorm van kwaliteitsborging is met betrekking tot buitenlandse opleidingen, worden met dit wetsvoorstel de eisen uit artikel 2.13a en 2.14 van de Wet studiefinanciering ook toegepast op buitenlandse *voltijd*opleidingen voor personen die geen studiefinanciering ontvangen maar wel een onderwijsvoorziening aanvragen. Met deze maatregel wil de regering vooral mogelijk maken dat studenten met een structurele functionele beperking die woonachtig zijn in grensregio's zo dicht mogelijk bij huis kunnen studeren en – meer algemeen - net als studenten die dat niet hebben buitenlandervaring op kunnen doen.

Om vast te stellen of de buitenlandse opleiding vergelijkbaar is met een Nederlandse mbo-, hbo- of wo-opleiding, controleert UWV allereerst of de opleiding reeds is opgenomen in het Register Instellingen en Opleidingen (RIO). De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) voegt alle buitenlandse opleidingen die eerder als vergelijkbaar zijn beoordeeld op grond van artikel 2.13a en 2.14 van de Wet studiefinanciering 2000 namelijk toe aan RIO. Wanneer dit voor de betreffende buitenlandse opleiding nog niet het geval is, verzoekt de minister van OCW aan SBB of Nuffic om te beoordelen of de buitenlandse opleiding vergelijkbaar is. Hierbij hanteren SBB en Nuffic zoals gezegd de reeds bestaande eisen uit artikel 2.13a en 2.14 van de Wet studiefinanciering 2000. De minister neemt de beoordeling door SBB of Nuffic al dan niet over en laat dit vervolgens weten aan het UWV.

Het bovenstaande zal tot (geringe) extra uitvoeringskosten leiden bij SBB en Nuffic. Navraag bij het UWV laat zien dat het op dit moment al nauwelijks voorkomt dat onderwijsvoorzieningen worden aangevraagd om een opleiding buiten Nederland te volgen.

Deze maatregel maakt het echter niet mogelijk om een onderwijsvoorziening aan te vragen voor een buitenlandse *deeltijd*opleiding. Dit zou namelijk andere eisen vergen dan de huidige eisen voor *voltijd*opleidingen uit artikel 2.13a en 2.14 van de Wet studiefinanciering 2000. De regering weegt hierbij de mogelijke kosten voor (het opzetten van) een nieuwe werkwijze door SBB en Nuffic op tegen de toegevoegde

waarde die dit zou hebben in de praktijk. De groep die een onderwijsvoorziening voor een buitenlandse opleiding aanvraagt is reeds zeer klein, dus het percentage deeltijdstudenten binnen deze groep zal naar verwachting verwaarloosbaar zijn. Daarom kiest de regering ervoor om buitenlandse voltijdopleidingen wel mee te nemen in het wetsvoorstel, maar buitenlandse deeltijdopleidingen niet. Op deze manier blijft een buitenlandervaring ook voor studenten die een onderwijsvoorziening nodig hebben mogelijk, blijft de kwaliteit van de opleiding die gevolgd wordt gewaarborgd en wordt bovendien een - in de ogen van de regering - redelijke afweging gemaakt tussen de maatschappelijke kosten en baten.

Naast het voorgaande regelt dit wetsvoorstel ook dat in lagere regelgeving voorwaarden kunnen worden gesteld aan het krijgen van een voorziening voor het volgen van een opleiding in het buitenland. Het gaat met name om de kosten van vervoer van de voorziening naar het buitenland en de mogelijke meerkosten die gebruik van de voorziening in het buitenland met zich meebrengen. Indien de praktijk daartoe aanleiding geeft, kunnen deze voorwaarden nader worden uitgewerkt in het Uitvoeringsbesluit onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap.

Vergelijkbare buitenlandse opleidingen betreffen alleen opleidingen op mbo-, hbo- en wo-niveau. Voor leer- en kwalificatieplichtige jongeren tot slot nog het volgende. Voor hen is aan het voorgestelde 19a, eerste lid, van de WOOS toegevoegd dat zij in aanmerking komen voor een onderwijsvoorziening indien zij over een vrijstelling als bedoeld in artikel 5, onder c, van de Leerplichtwet 1969 beschikken. Dit is een vrijstelling wegens het volgen van onderwijs in het buitenland. Feitelijk verandert hiermee niets ten opzichte van de oude a-grond, aangezien dit ook los van de WOOS verplicht is. In theorie liet de WOOS echter open dat ook jongeren zonder deze vrijstelling een onderwijsvoorziening voor een buitenlandse opleiding kunnen krijgen. Voor een vrijstelling als bedoeld in artikel 5, onder c, van de Leerplichtwet 1969 wordt het niveau en de kwaliteit van de opleiding in het buitenland niet getoetst. Wel toetst de leerplichtambtenaar of er een verklaring van het hoofd van de buitenlandse school is overgelegd waaruit blijkt dat de jongere daar is ingeschreven en de school geregeld bezoekt.²¹ Ook hier is het niet wenselijk om alsnog een andersoortige, kwalitatieve toets te introduceren, aangezien er momenteel geen instantie is die dat al doet en het niet opweegt tegen de baten om een dergelijke instantie aan te wijzen of op te zetten.

3. Verhouding tot andere wetgeving

3.1 Afbakening onderwijs- en werkvoorziening

Het UWV voert ook de voorzieningen uit op grond van de Wajong en de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen.²² Daarnaast verstrekt UWV ook de tolkvoorziening en voorzieningen voor mensen met een visuele beperking op grond van de Participatiewet.²³ De overige voorzieningen uit de Participatiewet worden door de gemeenten verstrekt.²⁴ Al deze voorzieningen worden aangeduid als werkvoorzieningen en vallen onder de verantwoordelijkheid van de minister van SZW. De werkvoorzieningen hebben tot doel personen met een structurele functionele beperking te ondersteunen bij het aan het werk komen of aan het werk blijven.²⁵

Een werkvoorziening op grond van genoemde wetten kan ook worden aangevraagd voor de praktijkcomponent van mbo-opleidingen in de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) of duale hbo- of wo-opleidingen, voor zover hier een arbeidsovereenkomst of

²¹ Artikel 9 van de Leerplichtwet 1969.

²² Zie artikel 34a, 35 en 36 van de Werk en inkomen naar arbeidsvermogen en 2:22 en 2:23 van de Wajong.

²³ Zie artikel 10g en 10h van de Participatiewet.

²⁴ Zie artikel 7, eerste lid, onderdeel a, en artikel 10 van de Participatiewet.

²⁵ Protocol voorzieningen UWV.

leer/arbeidsovereenkomst aan ten grondslag ligt.²⁶ Hiervoor regelt UWV achter de schermen dat ook een aanvraag voor de onderwijscomponent van deze opleidingen wordt gedaan als dit noodzakelijk is. De betrokkene hoeft dus niet twee aanvragen in te dienen.

3.2 Afbakening onderwijsvoorziening en voorzieningen voor het leefdomein

Het UWV voert ook tolkvoorzieningen uit voor het leefdomein. Het betreft hier dus geen meeneembare of vervoersvoorzieningen. De wettelijke basis hiervoor is artikel 3a.1.1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna: Wmo). De voorziening in het leefdomein is gericht op de privésfeer en bedoeld om deelname aan het maatschappelijk verkeer mogelijk te maken, zoals kerk- en ziekenhuisbezoek en daarmee niet bedoeld voor het onderwijs. Omdat aanvragen voor de tolkvoorziening per domein worden gedaan, is er geen overlap tussen de tolkvoorziening in het onderwijs enerzijds en de tolkvoorziening voor het leefdomein anderzijds. Een tolkvoorziening in het leefdomein zou wel ingezet kunnen worden voor – bijvoorbeeld – cursussen die geen erkende opleiding aan een erkende onderwijsinstelling zijn en dus niet tot het reguliere onderwijs behoren. Denk bijvoorbeeld aan een cursus in het kader van een hobby of vrijetijdsbesteding. Daarmee is tevens geregeld dat personen met een auditieve beperking aan deze vormen van onderwijs kunnen deelnemen.

Het bovenstaande neemt niet weg dat het UWV ook op het gebied van vervoer voorzieningen verstrekt voor het leefdomein, namelijk de leefvervoersvoorziening. Deze voorzieningen dienen echter samen te hangen met het gebruik van de onderwijsvoorziening of de werkvoorziening. Met andere woorden: personen die een vervoersvoorziening binnen de onderwijsvoorziening aanvragen, kunnen ook in hun privésituatie een vervoersvoorziening gebruiken als deze voorziening de leefomstandigheden verbetert. Voor de leefvervoersvoorziening gelden wel aanvullende voorwaarden, zoals opgenomen in het Uitvoeringsbesluit onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap.

Tot slot kunnen personen via diverse andere wet- en regelgeving gebruikmaken van voorzieningen en hulpmiddelen voor het leefdomein. Dit kan bijvoorbeeld via de Regeling zorgverzekeringen of via andere instrumenten uit de Wmo. Indien een persoon op grond van deze wet- en regelgeving reeds aanspraak maakt op een voorziening, zal deze voorziening niet nogmaals worden verstrekt op basis van de WOOS. De verhouding tussen onderwijsvoorzieningen op basis van de WOOS en andere voorzieningen op basis van wet- en regelgeving van de minister van VWS is daarnaast nader gespecificeerd in het Uitvoeringsbesluit onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap en de Regeling onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap.²⁷

3.3 Afbakening onderwijswetgeving

Het UWV verstrekt geen onderwijsvoorziening als die voorziening reeds op grond van een andere wettelijke regeling wordt verstrekt of vergoed.²⁸ Dit is ook het geval indien de onderwijsinstelling deze voorziening al biedt op basis van de onderwijswetgeving in combinatie met de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbhcz).

²⁶ De bbl is een voltijdsopleiding waarin studenten meestal vier dagen per week werken en één dag naar school gaan. De student heeft in bijna alle gevallen een arbeidsovereenkomst bij de werkgever. Ook bij een duale opleiding in het hbo of wo wordt het volgen van onderwijs gedurende een of meer perioden afgewisseld met beroepsuitoefening, verband houdende met dat onderwijs, en heeft de student in verreweg de meeste gevallen een arbeidsovereenkomst met de werkgever. De opleiding en het werk vullen elkaar aan: zonder werk dat past bij de opleiding kan ook geen bbl-opleiding of duale opleiding gevolgd worden.

²⁷ Zie artikel 5, tweede lid, onderdeel b, van het Uitvoeringsbesluit voor jongeren met een handicap en artikel 11 van de Regeling onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap.

²⁸ Artikel 19a, derde lid, onderdeel e, van de WOOS (nieuw) en artikel 5, tweede lid, onderdeel a, van het Uitvoeringsbesluit onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap.

Alle onderwijsinstellingen zijn op basis van de onderwijswetgeving in combinatie met de Wgbhcz verplicht om doeltreffende aanpassingen te doen om personen met een handicap of chronische ziekte onderwijs te laten volgen, tenzij dit voor de onderwijsinstelling een onevenredige belasting vormt. Dit betekent dat de onderwijsinstelling eerst aan zet is om passende begeleiding en ondersteuning te organiseren en met de leerling of de student en eventueel zijn ouders te bespreken hoe die begeleiding en ondersteuning vorm kan krijgen, gelet op de Wgbhcz. Onderwijsinstellingen ontvangen hier ook bekostiging voor en in het mbo, hbo en wo beheert elke onderwijsinstelling daarnaast een fonds voor ondersteuning van studenten.

Wat wel of geen onevenredige belasting is, kan per onderwijsinstelling en per geval verschillen. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat een voorziening zo specifiek van individuele aard is, dat de onderwijsinstelling deze niet zelf kan leveren of dat van de onderwijsinstelling redelijkerwijs niet verwacht kan worden. Denk aan op maat gemaakt schoeisel, meubilair of vervoer of een tolk. Gezien dit specifieke karakter van de hulpmiddelen en de beperktheid waarin deze benodigd zijn, kan niet altijd van instellingen verwacht worden dat zij deze leveren. Overigens moeten onderwijsinstellingen van tevoren communiceren wat hun ondersteuningsmogelijkheden zijn.²⁹

Indien de onderwijsinstelling heeft geoordeeld een voorziening niet te kunnen verstrekken omdat dit een onevenredige belasting vormt, kan een persoon terecht bij het UWV. Het UWV kan echter niet in alle gevallen een onderwijsvoorziening verstrekken, want in artikel 19a van de WOOS en onderliggende regelgeving is uitgewerkt wat wel en niet onder de onderwijsvoorzieningen kan worden verstaan en wat de voorwaarden zijn om ervoor in aanmerking te komen. Zo zijn de onderwijsvoorzieningen in het Uitvoeringsbesluit onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap ingeperkt tot uitsluitend vervoersvoorzieningen, intermediaire activiteiten en meeneembare voorzieningen.³⁰ Verder vloeit uit het besluit voort dat de onderwijsvoorziening een overwegend op het individu gericht karakter moet hebben en niet algemeen gebruikelijk mag zijn en sluit het een aantal situaties uit van een onderwijsvoorziening.³¹ Zoals gezegd is een onderwijsvoorziening bijvoorbeeld uitgesloten als deze reeds op grond van een andere wettelijke regeling wordt verstrekt of vergoed, maar dit is bijvoorbeeld ook expliciet het geval voor personele onderwijsfaciliteiten (remedial teaching, begeleidingslessen, et cetera) of voorzieningen rondom dyslexie.

Kortom: de onderwijsinstelling is de voorliggende voorziening en daarna komt het UWV pas in beeld, maar het UWV is niet voor alle gevallen een vangnet. In de praktijk sluiten de mogelijkheden van de onderwijsinstelling en het UWV echter veelal op elkaar aan. De regering monitort de toegankelijkheid van het onderwijs bovendien doorlopend en het ministerie van OCW heeft regelmatig contact hierover met het UWV. Als er lacunes zijn tussen de voorzieningen van onderwijsinstellingen en het UWV, komt dit derhalve tijdig in beeld.

²⁹ In het funderend onderwijs moeten scholen een schoolondersteuningsprofiel vaststellen en het aanbod voor extra ondersteuning in de schoolgids bekend maken (artikel 8, vierde en vijfde lid, en 13, eerste lid, onderdeel c, van de WPO; artikel 11, eerste en tweede lid, en 22, eerste lid, onderdeel b, van de WEC; artikel 2.41 en 2.92, tweede lid, onderdeel b, van de WVO 2020). In het mbo moeten instellingen ervoor zorgen dat studenten tijdig worden geïnformeerd over het ondersteuningsaanbod voor studenten met een handicap of chronische ziekte (artikel 7.4.8, tweede lid, van de WEB). In het hbo en wo moeten instellingen dit in hun studentenstatuut vastleggen en bekend maken (artikel 7.59 WHW) en ook in de Onderwijs- en Examenregeling (OER) als het gaat om de wijze van tentaminering bij studenten met een functiebeperking (artikel 7.13, tweede lid, onderdeel m, van de WHW).

³⁰ Artikel 5, eerste lid, Uitvoeringsbesluit onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap. Het UWV kan in combinatie met een vervoersvoorziening ook een leefvervoersvoorziening verstrekken.

³¹ Artikel 5, tweede lid, Uitvoeringsbesluit onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap.

4. Caribisch Nederland

Dit wetsvoorstel brengt geen wijzigingen mee voor Caribisch Nederland. Op dit moment is artikel 19a van de WOOS beperkt tot personen die ingezetene zijn van Europees Nederland. In Caribisch Nederland bestaat er momenteel geen vergelijkbare voorziening en ook het UWV is niet actief in Caribisch Nederland. De bekostigde onderwijsinstellingen in Caribisch Nederland krijgen momenteel aanvullende bekostiging om onderwijsvoorzieningen zelf aan te schaffen en toe te kennen aan personen die van deze voorziening gebruik moeten maken.

De komende periode zal de regering verkennen of het uitvoeren van de onderwijsvoorziening zoals deze in Europees Nederland is geregeld, ook in Caribisch Nederland wenselijk is. Omdat met de genoemde aanvullende bekostiging reeds de mogelijkheid tot het krijgen van een voorziening bestaat, acht de regering het niet wenselijk dit wetsvoorstel te gebruiken om de staande praktijk aan te passen. Daarvoor wil de regering eerst meer inzicht krijgen of zo'n aanpassing ook ten goede komt aan de gebruikers en wat de voor- en nadelen zijn van de verschillende organisatievormen. Deze verkenning zou het wetsvoorstel aanzienlijk vertragen en daarom is de afweging gemaakt de huidige praktijk op Caribisch Nederland voorlopig te continueren.

5. Gevolgen

5.1 Maatschappelijke gevolgen

Dit wetsvoorstel geeft personen met een structurele functionele beperking ouder dan 30 jaar de kans onderwijs te volgen doordat zij nu gebruik kunnen maken van de onderwijsvoorziening. Ook geeft dit wetsvoorstel personen voor wie voltijdonderwijs te belastend is en die daarom voor deeltijdonderwijs hebben gekozen, de mogelijkheid om voor dat deeltijdonderwijs een onderwijsvoorziening te krijgen. Dit geldt ook voor personen jonger dan 30 jaar. Voor personen die niet-erkend onderwijs volgen is het niet langer mogelijk om een onderwijsvoorziening aan te vragen.

5.2 Gevolgen voor privacy

Om artikel 19a van de WOOS te kunnen uitvoeren, verwerkt het UWV persoonsgegevens van de personen die een onderwijsvoorziening aanvragen. Dit zal hierna per categorie van persoonsgegevens worden toegelicht.

Ten eerste dient een persoon die een onderwijsvoorziening aanvraagt, ingezetene van Nederland te zijn. Dit controleert het UWV door middel van de informatie uit de Basisregistratie Personen. Deze eis was reeds opgenomen in het oorspronkelijke artikel 19a van de WOOS.

Ten tweede dient de persoon belemmeringen te ondervinden bij het volgen van onderwijs als gevolg van een structurele functionele beperking ten gevolge van ziekte of handicap. Dit zal de persoon dus moeten kunnen aantonen tijdens het aanvraagproces, hetgeen betekent dat het UWV bijzondere persoonsgegevens over gezondheid moet verwerken. Dit volgde eveneens reeds uit het oorspronkelijke artikel 19a van de WOOS.

Ten derde dient de persoon ingeschreven te staan voor een erkende opleiding als bedoeld in artikel 19a, eerste lid, onderdelen a tot en met g, van de WOOS (zie hieronder voor buitenlandse opleidingen als bedoeld in artikel 19a, eerste lid, onderdelen h en i, van de WOOS). Hiervoor moet het UWV nagaan voor welke opleiding en bij welke onderwijsinstelling de persoon al dan niet staat ingeschreven. Deze informatie haalt het UWV uit Suwinet, waar alleen erkende opleidingen in staan. Indien er geen gegevens hierover in Suwinet staan, kan het UWV een inschrijfbewijs aan de persoon vragen en dit eventueel controleren bij de onderwijsinstelling. Voorgaande deed het UWV reeds ten behoeve van de uitvoering van het oorspronkelijke artikel 19a van de WOOS. Vervolgens moet het UWV ingevolge het nieuwe artikel 19a van de WOOS controleren of de opleiding ook erkend is, maar hiervoor hoeven geen aanvullende persoonsgegevens te

worden verwerkt. De erkende opleidingen staan namelijk in RIO. Voor zover dat niet het geval is, kan het UWV bij DUO navragen of de betreffende opleiding erkend is. Hiervoor hoeft DUO niet te weten om welke persoon het gaat.

Behalve om een erkende opleiding als bedoeld in artikel 19a, eerste lid, onderdelen a tot en met g, van de WOOS, kan het ook gaan om een buitenlandse opleiding als bedoeld in artikel 19a, eerste lid, onderdelen h en i, van de WOOS. Hierover nog het volgende.

Onderdeel h heeft betrekking op leer- en kwalificatieplichtige jongeren die een vrijstelling hebben op grond van artikel 5, onderdeel c, van de Leerplichtwet 1969 wegens het volgen van onderwijs in het buitenland. Om in aanmerking te komen voor een onderwijsvoorziening, dient de persoon te kunnen aantonen over deze vrijstelling te beschikken. De persoon dient hiervan bewijs aan het UWV te kunnen overleggen. Eerder hoefde alleen het inschrijfbewijs van de buitenlandse school te worden overlegd, maar dit is dus vervangen door de vrijstelling. De verwachting is dat hier (grotendeels) dezelfde persoonsgegevens in zullen staan als in het inschrijfbewijs.

Onderdeel i heeft betrekking op personen die een buitenlandse opleiding volgen die aan de eisen van artikel 2.13a of 2.14 van de Wet studiefinanciering 2000 studiefinanciering voldoet. Indien zij studiefinanciering ontvangen, is dit reeds getoetst en kan door het UWV dus worden aangenomen dat hieraan is voldaan. In het oorspronkelijke artikel 19a WOOS was het ontvangen van studiefinanciering reeds een van de gronden waarop een persoon recht kon hebben op een onderwijsvoorziening.³² In Suwinet staan ook gegevens over studiefinanciering. Het UWV hoefde dus alleen in Suwinet na te gaan of de persoon studiefinanciering ontvangt, niet of de opleiding aan de eisen uit de Wet studiefinanciering 2000 voldoet. Echter, alleen studenten die een voltijdse mbo-, hbo of wo-opleiding volgen en niet ouder zijn dan 30 jaar ontvangen studiefinanciering. Met het nieuwe artikel 19a WOOS komen de leeftijdsgrens te vervallen en worden de eisen uit artikel 2.13a en 2.14 van de Wet studiefinanciering 2000 toegepast op alle gevallen – dus ook op personen ouder dan 30 jaar. Voor deze personen moet het UWV zelf nagaan of wordt voldaan aan de eisen in artikel 2.13a of 2.14 van de Wet studiefinanciering 2000. Hiervoor kan het UWV via de minister van OCW SBB (voor mbo) of Nuffic (voor hbo en wo) inschakelen. Nuffic en SBB hoeven dan echter niet te weten om welke persoon het gaat. Wel heeft het UWV van de persoon zelf een inschrijfbewijs nodig.

De grondslag waarop het UWV alle bovengenoemde persoonsgegevens verwerkt, is de wettelijke verplichting van de verwerkingsverantwoordelijke.³³ Inzage in Suwinet ten behoeve van de uitvoering van artikel 19a van de WOOS is gebaseerd op artikel 62, eerste lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Wet suwi).

Samenvattend kan worden gezegd dat de meeste persoonsgegevens die het UWV nodig heeft voor de uitvoering van het nieuwe artikel 19a van de WOOS, reeds nodig waren op grond van het oorspronkelijke artikel 19a van de WOOS. Het nieuwe artikel 19a van de WOOS bevat slechts enkele nieuwe eisen waarop het UWV moet controleren: namelijk of er sprake is van een erkende opleiding of, indien het gaat om onderwijs in het buitenland, of er sprake is van een vrijstelling als bedoeld in artikel 5, onderdeel c, van de Leerplichtwet 1969 of – voor niet-leerplichtige en -kwalificatieplichtige personen - een buitenlandse opleiding die vergelijkbaar is met een Nederlandse mbo-, hbo- of wo-opleiding. Voor deze nieuwe eisen zijn echter geen nieuwe verwerkingen van persoonsgegevens nodig, behalve het controleren van genoemde vrijstelling of een inschrijfbewijs voor de vergelijkbare buitenlandse opleiding indien de persoon geen studiefinanciering ontvangt. Voor het overige heeft het UWV met het nieuwe artikel 19a van de WOOS juist minder persoonsgegevens nodig dan voorheen, omdat het artikel veel minder complex is geworden. Zo hoeft het UWV bijvoorbeeld geen uren meer te

³² Artikel 19a, eerste lid, onderdeel b, van de WOOS (oud) in samenhang met artikel 1:4, eerste lid, onderdeel a, van de Wajong.

³³ Artikel 6, eerste lid, onderdeel c, van de AVG.

tellen (zie paragraaf 2.3.2). Dit wetsvoorstel bevat dus geen nieuwe risico's op het gebied van de privacy. Daarom is geen Data protection impact assessment (DPIA) gedaan.

5.3 Gevolgen voor regeldruk

Voor elk wetsvoorstel brengt de regering de regeldruk voor burgers en bedrijven in kaart en drukt dit uit in financiële waarde. Het voorliggende wetsvoorstel en de daarmee gepaard gaande wijziging van onderhavige regelgeving, heeft gevolgen voor de regeldruk voor burgers. Het gaat dan in het bijzonder om personen die aanspraak kunnen maken op een onderwijsvoorziening, omdat zij een structurele functionele beperking hebben als gevolg van een ziekte of handicap. Het betreft in Nederland circa 2 miljoen mensen. Echter zal een aanzienlijk deel van deze mensen geen gebruik (hoeven) maken van de onderwijsvoorziening, om allerlei redenen. Dat kan bijvoorbeeld zijn omdat zij geen behoefte hebben aan het volgen van onderwijs, met behulp van passend onderwijs al voldoende worden voorzien en dus geen voorziening nodig hebben, op dit moment werken of de voorziening hen alsnog niet in staat stelt te kunnen deelnemen aan het onderwijs. Daarnaast betreft het deels terugkerende aanvragers. Gelet op het huidige jaarlijkse aantal aanvragen en de uitbreiding van de doelgroep van de voorziening, verwacht de regering dat circa 6.000 mensen een aanvraag zullen doen.

Voor deze groep bestaat de regeldruk uit het verkrijgen van informatie over de voorziening en vervolgens het aanvragen van de voorziening. In onderstaande tabel zijn de totale kosten van de regeldruk weergegeven. Onder de tabel worden deze per post toegelicht. De financiële waarde die aan de regeldruk wordt toegekend, betekent niet dat dit ook werkelijke financiële gevolgen heeft voor de aanvrager. Deze weergegeven kosten worden dan ook niet vergoed.

Categorie	Minuten	Tarief per uur	Kosten per aanvraag	Aanvragers	Totale kosten
Informatie verkrijgen	20	€ 17	€ 5,67	6.000	€ 34.020
Aanvragen	60	€ 17	€ 17	6.000	€ 102.000
Totale kosten	80	€ 17	€ 11,33	6.000	€ 136.020

Informatie verkrijgen over de voorziening

De inschatting is dat een aanvrager ca. 20 minuten nodig heeft om zich te oriënteren op de aanvraag en informatie te verschaffen. Omdat het om een burger gaat, wordt het standaard tarief van €17 per uur hiervoor berekend.³⁴ De totale kosten voor het verkrijgen van informatie zijn uitgewerkt in bovenstaande tabel en komen neer op € 5,67 per aanvrager, in totaal € 34.020. Dit is een financiële weergave van de tijdsinvestering. Deze kosten worden dus niet vergoed bij de aanvraag.

De kosten voor regeldruk zijn lichter dan voorheen, omdat de voorwaarden voor de onderwijsvoorziening met deze wijziging in artikel 19a van de WOOS worden geregeld en daarmee sterk vereenvoudigd zijn. Dit scheelt 2 minuten per aanvraag en levert daarmee een reductie van € 3.400 aan regeldrukkosten op.

De voorziening aanvragen

Om de voorziening aan te vragen, dient te worden ingelogd met DigiD. Vervolgens dient het aanvraagformulier te worden ingevuld. Hiervoor is gemiddeld 60 minuten nodig.

³⁴ Tarieven en tijdsbesteding zijn gebaseerd op het Handboek meting regeldrukkosten (2023, zie: <https://www.kcbr.nl/sites/default/files/2023-12/Handboek%20Meting%20Regeldrukkosten%202023%20-%20DEF%20-%204-12-2023%20toegankelijk.pdf>)

Omdat het om een burger gaat, wordt het standaard tarief van € 17 per uur hiervoor berekend.³⁵ De totale kosten voor het aanvragen komen daarmee neer op € 17 per aanvrager, in totaal € 102.000.

De totale regeldrukkosten voor het aanvragen van de voorziening zullen neerkomen op € 136.020 per jaar. Dit betreffen de regeldrukkosten voor het totaal aantal aanvragen van de voorziening.

Met het doorvoeren van deze wetswijziging, vereenvoudigt het aanvraagproces. Aanvrager hoeft namelijk niet langer een bewijs van inschrijving aan te leveren. UWV controleert op basis van gegevens in Suwinet of een aanvrager staat ingeschreven bij een erkende onderwijsinstelling en hier een erkende opleiding volgt.

Eerder moest een aanvrager zelf een bewijs van inschrijving aanleveren bij UWV. Dit betekent ook dat aanvrager dit bewijs zelf moest downloaden uit een online omgeving of moest aanvragen bij de onderwijsinstelling. De schatting is dat dit gemiddeld 2 minuten in beslag nam. Met dit voorstel wordt dus een reductie van € 3.400 aan regeldrukkosten bereikt waar het de aanvraag van de voorziening betreft.

Advisering ATR
PM advies ATR.

6. Gevolgen voor uitvoering, toezicht en handhaving

6.1 UWV

Het toekennen van onderwijsvoorzieningen voor personen met een structurele functionele beperking wordt uitgevoerd door het UWV. Het UWV toetst of een aanvraag voldoet aan de voorwaarden en kent een voorziening toe. Hierbij wordt ook de afweging gemaakt of een aanvraag onder de werk- of de onderwijsvoorziening valt. In de toelichting bij dit wetsvoorstel wordt de afbakening tussen de onderwijs- en de werkvoorziening nader toegelicht. Wanneer de onderwijsvoorziening is verstrekt, controleert het UWV jaarlijks of de voorziening nog steeds noodzakelijk is voor het volgen van onderwijs voor de persoon waar het om gaat. Deze wetswijziging brengt geen verandering in deze werkwijze.

Wel vervalt de toets of een persoon valt onder een van de gronden het begrip studerende als bedoeld in artikel 1:4 van de Wajong. In plaats daarvan zal het UWV ingevolge dit wetsvoorstel zoals gezegd een toets moeten uitvoeren of de persoon die de onderwijsvoorziening aanvraagt, staat ingeschreven bij een erkende onderwijsinstelling voor een erkende opleiding. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van het register met erkende opleidingen van DUO.³⁶ Tevens wordt er rekening gehouden met een lichte stijging van het aantal aanvragen van een onderwijsvoorziening, doordat met het voorliggende wetsvoorstel de leeftijdsgrens van 30 jaar is komen te vervallen en aanvragen voor deeltijdonderwijs mogelijk zijn.

Daarnaast heeft UWV reeds een toets uitgevoerd voor het doenvermogen van burgers om gebruik te maken van de mogelijkheden die dit wetsvoorstel biedt. De eerste stap daarin is dat de (nieuwe) doelgroep van de onderwijsvoorziening weet van het bestaan van de voorziening en de manier waarop deze aangevraagd kan worden. Hiervoor zal richting het moment van inwerkingtreding communicatie op ingezet worden door zowel OCW als UWV. Te denken valt dan aan het bekend maken van de voorziening via

³⁵ Tarieven en tijdsbesteding zijn gebaseerd op het Handboek meting regeldrukkosten (2023, zie: <https://www.kcbr.nl/sites/default/files/2023-12/Handboek%20Meting%20Regeldrukkosten%202023%20-%20DEF%20-%204-12-2023%20toegankelijk.pdf>)

³⁶ DUO houdt een overzicht van alle erkende opleidingen bij in RIO, te vinden op <https://zakelijk.duo.nl/portaal/zoeken-en-vinden/resultaten>.

Rijksoverheid.nl en bij stakeholders die regelmatig contact hebben met de doelgroep. Denk hierbij aan onderwijsinstellingen, belangenorganisaties en het UWV zelf. Ook de voorwaarden voor het verkrijgen van de onderwijsvoorziening zullen daarin aandacht krijgen.

De regering zal bezien of de aanvraagprocedure voldoende toegankelijk is en of ondersteuning hierbij nodig is. Uit eerder onderzoek is gebleken dat cliënten het aanvraagproces bij UWV niet altijd als makkelijk ervaren. UWV is daarom reeds gestart met het verbeteren van dit proces. Vanuit OCW zal in aanloop naar inwerkingtreding van het wetsvoorstel worden onderzocht hoe potentiële aanvragers op een toegankelijke en begrijpelijke manier kunnen controleren of de opleiding die zij (willen) volgen erkend is.

Verder PM uitvoeringstoets.

6.2 Nuffic

In het geval een persoon een aanvraag doet voor een onderwijsvoorziening voor een buitenlandse opleiding die nog niet is opgenomen in RIO en waarvoor de persoon geen studiefinanciering ontvangt, zal het UWV Nuffic vragen om te beoordelen of de opleiding vergelijkbaar is met een Nederlandse hbo- of wo-opleiding. De eisen zijn dezelfde als die in artikel 2.13a en 2.14 van de Wet studiefinanciering 2000. Bovendien gaat het naar verwachting om een zeer kleine groep. Hierdoor kan Nuffic deze werkzaamheden eenvoudig uitvoeren bovenop de bestaande werkzaamheden.

Het is dus niet noodzakelijk grote proceswijzigingen door te voeren of een geheel nieuw proces te ontwikkelen. De belangrijkste veranderingen in de werkwijze is dat met UWV over de opleidingsvergelijking gecommuniceerd moet worden.

6.3 SBB

Voor SBB gelden dezelfde gevolgen als voor Nuffic. Het betreft hier echter mbo-opleidingen.

7. Financiële gevolgen

Op basis van het gebruik van de onderwijsvoorziening voor personen tot 30 jaar, is een verwachting gemaakt van het extra gebruik van de onderwijsvoorziening voor personen ouder dan 30 jaar en personen die deeltijdonderwijs volgen. De verwachting is dat de extra kosten relatief laag zijn, omdat het merendeel van de personen van 30 jaar of ouder een bbl of duale opleiding volgt en eventuele voorzieningen vaak (grotendeels) vanuit de werkvoorziening worden bekostigd. Daarnaast verwachten we dat het toegankelijk maken van de voorziening voor personen die deeltijdonderwijs volgen een verschuiving zal veroorzaken van studenten die nu zijn ingeschreven voor een voltijdsopleiding. Daarmee zal het aantal extra aanvragen beperkt zijn. Een betrouwbare inschatting hiervan is lastig te maken.

Op basis van het bovenstaande worden de extra kosten van dit wetsvoorstel voor de onderwijsvoorziening geraamd op structureel € 600.000,- per jaar. Hierbij is, op basis van het gebruik van de onderwijsvoorziening door studenten onder de 30 jaar, een inschatting gemaakt van het aantal extra aanvragen. De verwachting is dat dit rond de 100 aanvragen zal liggen. Daarnaast is gekeken naar het gemiddelde bedrag per aanvraag. Dat ligt tussen de € 4.500,- en € 5.000,-. Daarnaast zijn er uitvoeringskosten voor de beoordeling of buitenlandse opleidingen vergelijkbaar zijn met een Nederlandse mbo-, hbo- of wo-opleiding door SBB en Nuffic. Dit betreft circa 15 aanvragen per jaar en kost circa € 90 per aanvraag (totaal: € 1350,- structureel per jaar).

Deze analyse kent een aantal onzekerheden:

- Door behandeling van dit wetsvoorstel kan het aantal aanvragers -ook in de categorie jonger dan 30 jaar- toenemen;
- Relatief veel duale studenten of bbl-studenten vragen een onderwijsvoorziening aan;
- Door een daling van de studentenaantallen kan het aantal aanvragers de komende jaren gaan dalen;
- De kosten voor de onderwijsvoorzieningen kunnen stijgen;
- Het is niet bekend of studenten van 30 jaar en ouder wellicht meer gebruik maken van relatief dure onderwijsvoorzieningen in verhouding tot studenten onder de 30 jaar.

Om een eventuele grotere stijging van het aantal aanvragen en een stijging van de prijzen te kunnen opvangen, zijn de kosten voor dit wetsvoorstel hoger begroot dan op basis van uitsluitend het huidige aantal aanvragen en huidige kosten kan worden verwacht. In de jaarlijkse 'beleidsmonitor' van het UWV zullen de kosten voor personen boven de 30 jaar worden gemonitord (zie ook '8. Monitoring'). Op deze manier wordt inzichtelijk hoe de hiervoor genoemde onzekerheden uitpakken.

De dekking van deze uitbreiding wordt vormgegeven binnen de beschikbare middelen voor de begrotingsartikelen voor het mbo en het ho.

Om de kosten van onderwijsvoorzieningen zo goed mogelijk te beheersen, worden de onderwijsvoorzieningen waar mogelijk door UWV aanbesteed. Leveranciers kunnen zich hierop inschrijven en er wordt getoetst op prijs en kwaliteit. Elk contract kent een bepaalde looptijd. Indien voor de persoon die een onderwijsvoorziening heeft aangevraagd meerdere opties mogelijk zijn om de gevolgen van een structurele functionele beperking te verhelpen, wordt voor de goedkoopste voorziening gekozen.

8. Monitoring

In de jaarlijkse 'beleidsmonitor' van het UWV wordt in beeld gebracht hoe het aantal studenten dat gebruik maakt van de onderwijsvoorziening zich ontwikkeld. Hierbij wordt in het bijzonder inzichtelijk gemaakt hoeveel personen van 30 jaar en ouder de onderwijsvoorziening aanvragen. Het is niet mogelijk een uitsplitsing te maken tussen studenten die voltijd- of deeltijd studeren. Ook wordt gemonitord welke financiële gevolgen dit wetsvoorstel heeft. Mocht het gebruik van de onderwijsvoorziening of de kosten van de onderwijsvoorziening sterk afwijken van de verwachtingen, zal geanalyseerd worden wat de achterliggende oorzaken zijn.

9. Advies en consultatie

Naar aanleiding van de internetconsultatie wordt hier ingegaan op de gegeven adviezen.

10. Overgangsrecht en inwerkingtreding

Er is voorzien in overgangsrecht. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op artikel I, onderdeel B, van het wetsvoorstel. Inwerkingtreding wordt beoogd met ingang van 1 augustus 2026. De inwerkingtreding wordt geregeld bij koninklijk besluit.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I

Onderdeel A

In dit voorstel is gekozen voor een herformulering van artikel 19a van de WOOS. De wijzigingen zijn dermate omvangrijk dat deze aanpak voor de hand ligt.

In het nieuwe artikel 19a is in het eerste lid de taak geformuleerd voor het UWV om te bevorderen dat belemmeringen worden weggenomen die de ingezetene (zie artikel 1:2

van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten) vanwege een structurele functionele beperking ten gevolge van ziekte of handicap ondervindt bij het volgen van onderwijs. Deze formulering komt in de plaats van 'ziekte of gebrek', maar er wordt hiermee geen verandering van de doelgroep beoogd. In de onderdelen a tot en met i is opgesomd ten behoeve van welke opleidingen onderwijsvoorzieningen verstrekt kunnen worden. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar het algemene deel van deze memorie van toelichting. Voorwaarde is dat de betrokkene is ingeschreven aan een van de genoemde soorten opleidingen.

Het tweede lid bepaalt vervolgens dat het UWV aan genoemde categorieën van ingezetenen een voorziening kan verstrekken teneinde de ingezetene beter in staat te stellen het betreffende onderwijs te volgen (onderdeel a). Het UWV kan daarnaast een leefvervoersvoorziening toekennen (onderdeel b). Omdat de term 'leefvervoersvoorziening' in het Uitvoeringsbesluit onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap wordt gebruikt om de voorziening, bedoeld in onderdeel b, aan te duiden, is de term leefvervoersvoorziening in dat onderdeel opgenomen met een beschrijving wat daaronder wordt verstaan. Leefvervoersvoorzieningen worden omschreven als voorzieningen die de leefomstandigheden van een betrokkene verbeteren en samenhangen met een onderwijsvoorziening, verstrekt op grond van onderdeel a. Een vervoersvoorziening, zoals een auto, is dan ook een onderwijsvoorziening voor zover deze wordt gebruikt om naar de onderwijsinstelling te komen. Voor zover de vervoersvoorziening wordt gebruikt voor privédoeleinden gaat het om een leefvervoersvoorziening. De ingezetene dient een aanvraag in te dienen bij het UWV om in aanmerking te komen voor een voorziening op grond van het tweede lid.

Het nieuwe derde lid bevat bepalingen die vanuit het Uitvoeringsbesluit onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap, met lichte redactionele aanpassingen, zijn overgeheveld naar de wet omdat het beter in de wet past als algemeen principe (oorspronkelijke artikelen 2, eerste lid, en 4 van het besluit). Voor artikel 3 van het Uitvoeringsbesluit onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap, dat aanspraak uitsluit bij voorzieningen van geringe kosten, wordt in het derde lid een specifiekere grondslag gegeven. De uitsluiting van voorzieningen voor kinderopvang, die eerder in artikel 19a, vierde lid, van de wet werd geregeld, wordt nu in het derde lid geregeld.

Het vierde lid komt vrijwel overeen met het derde lid van de huidige bepaling. In het nieuwe vijfde lid is de grondslag om nadere regels te kunnen stellen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur geëxpliciteerd, omdat de grondslag in het oude zesde lid slechts een zeer algemene grondslag bevat om bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels te stellen met betrekking tot artikel 19a. Het nieuwe vijfde lid formuleert concreter op welke onderwerpen de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels betrekking mogen hebben. Dit betreft de te verlenen voorzieningen, voorwaarden met betrekking tot het inkomen voor het recht op een voorziening, nadere voorwaarden voor het recht op een leefvervoersvoorziening, op intermediaire activiteiten en voorzieningen ten behoeve van een opleiding buiten Nederland en regels over de aanvraag, financiering, uitvoering en verantwoording door het UWV en eventuele overname van voorziening na afloop. Het huidige artikel 19a, vijfde lid, regelt reeds uitgewerkt overgangsrecht naar aanleiding van de invoering van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen. Omdat dit overgangsrecht niet langer relevant is en kan vervallen, komt het huidige vijfde lid niet meer terug in het nieuwe artikel.

Onderdeel B

Er wordt een nieuw artikel 21a ingevoegd, dat het overgangsrecht regelt. Op grond daarvan blijft het oude artikel 19a van toepassing op aanvragen voor voorzieningen waarop voor de datum van inwerkingtreding van deze wetswijziging een besluit is

genomen. Aanvragen die zijn ingediend, maar nog niet zijn toegekend, worden afgehandeld met toepassing van het nieuwe artikel. Het nieuwe artikel biedt immers ruimere mogelijkheden om voorzieningen toe te kennen.

Artikel II

In de inwerkingtreding wordt voorzien bij koninklijk besluit. Inwerkingtreding wordt beoogd met ingang van 1 augustus 2026. De keuze voor deze datum geeft het UWV voldoende mogelijkheid de uitvoering van het wetsvoorstel voor te bereiden.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Eppo Bruins